

Notat om tilråding av vedtak om oppheving av vernesone

Statens tilsyn for planter, fisk, dyr og næringsmidler

Til: Seksjonssjef Lise Charlotte Rokkones

Dato: 5. februar 2024

Fra: Seksjon fiskehelse og fiskevelferd

Saksnummer: 2022/101299

FASTSETTELSE AV ENDRINGSFORSKRIFT

-om opphevelse av vernesonen i restriksjonssoneforskrift for ILA i Heim, Tingvoll og Aure kommuner i Trøndelag og Møre og Romsdal

Innholdet i forskriftsforslaget:

Forskrifter om restriksjonssone for infeksjøs lakseanemi (ILA) opprettes for å forebygge, begrense og bekjempe sykdommen hos fisk i forskriftens virkeområde.

Vi foreslår nå en endring av [Forskrift om restriksjonssone for å forebygge, begrense og bekjempe infeksjøs lakseanemi \(ILA\) hos akvakulturdyr, Heim, Tingvoll og Aure kommuner, Trøndelag og Møre og Romsdal - Lovdata](#)

I forskriftens § 2 om virkeområde, oppheves vernesonen rundt lokaliteten 12898 Hønsvikgulen i Heim kommune med virkning fra 5. februar 2024. Dagens overvåkingssone oppheves. Lokalteter som tidligere var omfattet av overvåkingssonen, tas ut av restriksjonssoneforskriften. Ny overvåkingssone vil utgjøre det området som tidligere var vernesone. Restriksjonssonen går over i en overvåkingsfase fra 5. februar 2024. Den foreslåtte overvåkingssonen vil gjelde i to år fra vernesonen ble opphevet, altså til 5. februar 2026.

Utover opphevelse av vernesonen og endring av overvåkingssonens utstrekning, foretas det følgende endringer i restriksjonssoneforskriften:

Gjeldende § 10 første ledd tas ut av forskriften, og nåværende andre ledd blir til første ledd. Bakgrunnen er at Mattilsynet har tilgang på månedlig dødelighetsrapportering som næringen er pålagt. Næringen er også pålagt å melde fra til Mattilsynet ved unormal dødelighet i henhold til dyrehelseforskriftens § 7 andre ledd eller ved mistanke om sykdom. Vi mener derfor det er riktig at kravet, slik det fremgår av § 10 første ledd, tas ut ved endringen av denne restriksjonssoneforskriften.

For forskrifter som endres etter september 2023 avviker vi fra malen og tar ikke inn et nytt ledd i § 10 med forbud mot å flytte fisk fra overvåkingssonen. Dette forbudet relaterer seg til kategorisering av helsestatus fra omsetnings- og sykdomsforskriften og beslutning (EU) 2015/1554, og har vært inkludert i endringsforskriftene siden våren 2021. Dette forbudet tas ikke med i fremtidige forskrifter.

Kravene til overvåking vil fortsatt gjelde i to år til.

Bakgrunn:

Vernesonen i restriksjonssoneforskriften har sin bakgrunn i utbrudd av fiskesykdommen ILA ved lokaliteten 12898 Hønsvikgulen i Heim kommune i Trøndelag fylke i mai 2022.

Forskrift om restriksjonssone for å forebygge, begrense og bekjempe infeksjøs lakseanemi (ILA) hos akvakulturdyr, Heim, Tingvoll og Aure kommuner, Trøndelag og Møre og Romsdal, ble fastsatt 18. mai 2022.

Mattilsynet, region Midt sendte 18. desember 2023 anmodning til Mattilsynets hovedkontor ved seksjon fiskehelse og fiskevelferd om å oppheve vernesonen rundt lokalitet 12898 Hønsvikgulen 5. februar 2024.

I anmodningen opplyste regionen at utbruddslokaliteten Hønsvikgulen ble tømt for fisk 19. juli 2023, og at opprydding, vask og desinfeksjon av anlegget ble godkjent av Mattilsynet 28. august 2023. Pålagt tre måneders brakklegging ble påbegynt samme dato.

Vernesonen omfatter i tillegg til lokalitet Hønsvikgulen, også lokalitetene 12895 Halsbukta og 10216 Skåren. Både lokalitet Halsbukta og lokalitet Skåren er tømt for fisk, og vask og desinfeksjon av anleggene er godkjent av Mattilsynet henholdsvis 1. og 5. desember 2023. Pålagt felles brakklegging av lokalitetene i vernesonen ble derfor påbegynt 5. desember 2023.

Regionen mener alle forhold som er beskrevet i forskriftens § 13 om krav til opphevelse av vernesonen vil være oppfylt 5. februar 2024, og anmoder derfor hovedkontoret om å oppheve tiltakene i vernesonen og gjøre vernesonen om til ny overvåkingssone fra samme dato.

Seksjon fiskehelse og fiskevelferd er enig i regionens vurdering, og ber om at vedlagte endringsforskrift om opphevelse av vernesonen fastsettes.

Restriksjonssoneforskriften skal i tråd med forskriftens § 18 andre ledd, oppheves automatisk to år etter fastsettelse av endringsforskrift som opphever vernesonen i samsvar med forskriftens § 13. Restriksjonssoneforskriften vil derfor oppheves automatisk 5. februar 2026.

Formål:

Formålet med forskrift om restriksjonssone er å hindre videre spredning av ILA. Formålet med foreslåtte endring av forskriften er å oppheve vernesonen nå som kravene for sykdomsbekjempelse er oppfylt. Området går nå over i neste fase med overvåking av ILA.

Høring:

Opphevelsen av vernesonen skjer i tråd med anvisning i forskriften og trenger ikke særlig høring, se forskriftens § 13.

Tilråding:

Basert på vurderingene ovenfor, tilrår seksjon fiskehelse og fiskevelferd at vedlagte forskrift om endring av forskrift om restriksjonssone for å forebygge, begrense og bekjempe infeksjøs lakseanemi (ILA) hos akvakulturdyr, Heim, Tingvoll og Aure kommuner, Trøndelag og Møre og Romsdal, fastsettes.

Vedlegg:

Forskrift om endring av forskrift 18. mai 2022 nr. 864 om restriksjonssone for å forebygge, begrense og bekjempe infeksjøs lakseanemi (ILA) hos akvakulturdyr, Heim, Tingvoll og Aure kommuner, Trøndelag og Møre og Romsdal

Hjemmel: Fastsatt av Mattilsynet, hovedkontoret 5. februar 2024 med hjemmel i lov 19. desember 2003 nr. 124 om matproduksjon og mattrygghet mv. (matloven) § 19, jf. delegeringsvedtak 19. desember 2003 nr. 1790, delegeringsvedtak 5. mai 2004 og forskrift 6.april .2022 nr. 632 som utfyller dyrehelseforskriften med bestemmelser om melding, rapportering overvåkning, utryddelsesprogram og sykdomsfri status for bestemte dyresykdommer (dyrehelseovervåkningsforskriften) § 3, jf. forordning (EU) 2020/689 art. 58.

I

I forskrift 18. mai 2022 nr. 864 om restriksjonssone for å forebygge, begrense og bekjempe infeksjøs lakseanemi (ILA) hos akvakulturdyr, Heim, Tingvoll og Aure kommuner, Trøndelag og Møre og Romsdal, gjøres følgende endringer.

§ 2 skal *endret* lyde:

Forskriften gjelder opprettelse av restriksjonssone bestående av vernesone og overvåkningssone i Heim, Tingvoll og Aure kommuner, Trøndelag og Møre og Romsdal.

Vernesonen omkring lokalitet 12898 Hønsvikgulen i Heim kommune oppheves 5. februar 2024. Området som omfatter vernesonen vil fra 5. februar 2024 utgjøre ny overvåkingssone.

Overvåkingssonen omfatter lokalitetene 12898 Hønsvikgulen, 10216 Skåren og 12895 Halsbukta og avgrenses:

- Fra nord i Korsnesfjorden med rette linjer fra Magnhildberget (8,073325; 63,110558) til et punkt i havet vest (8,08813; 63,132186), videre til et punkt i havet østover (8,150348; 63,146282) og videre til Kipervika (8,202137; 63,137112).*
- Fra sør i Halsafjorden med rette linjer fra Sandvika (8,129274; 63,065075) til et punkt i havet midt i fjorden (8,178637; 63,058003) og videre til Halsanausta (8,227547; 63,06781).*

Koordinatene er angitt i desimal grader.

I vedlagte kart er overvåkingssonen merket med gult.

Kapittel II om tiltak i vernesonen oppheves.

§ 10 skal *endret* lyde:

Anlegg med laksefisk i sjø skal minst ha månedlig helsekontroll med prøveuttak egnet til å avdekke eventuell ILA-smitte. Prøveuttak skal skje slik det fremgår av vedlegg 2 til forskriften.

§ 13 skal *endret* lyde:

Etter at all laksefisk fra anleggene i vernesonen er slaktet ut, anlegg og utstyr forskriftsmessig rengjort og desinfisert, lokalitetene har gjennomført en samordnet brakkelegging av vernesonen i minimum to måneder og anlegg der det er påvist ILA er brakklagt i minimum tre måneder, kan Mattilsynet vedta at vernesonen skal oppheves. *Fra samme dato gjøres vernesonen om til ny overvåkingssone. Vernesonen omkring lokalitet 12898 Hønsvikgulen i Heim kommune er 5. februar 2024 opphevet. Området som var omfattet av vernesonen utgjør fra 5. februar 2024 ny overvåkingssone.*

Vedlegg 1 (kart) til forskriften erstattes av vedlegg 1 til denne forskriften.

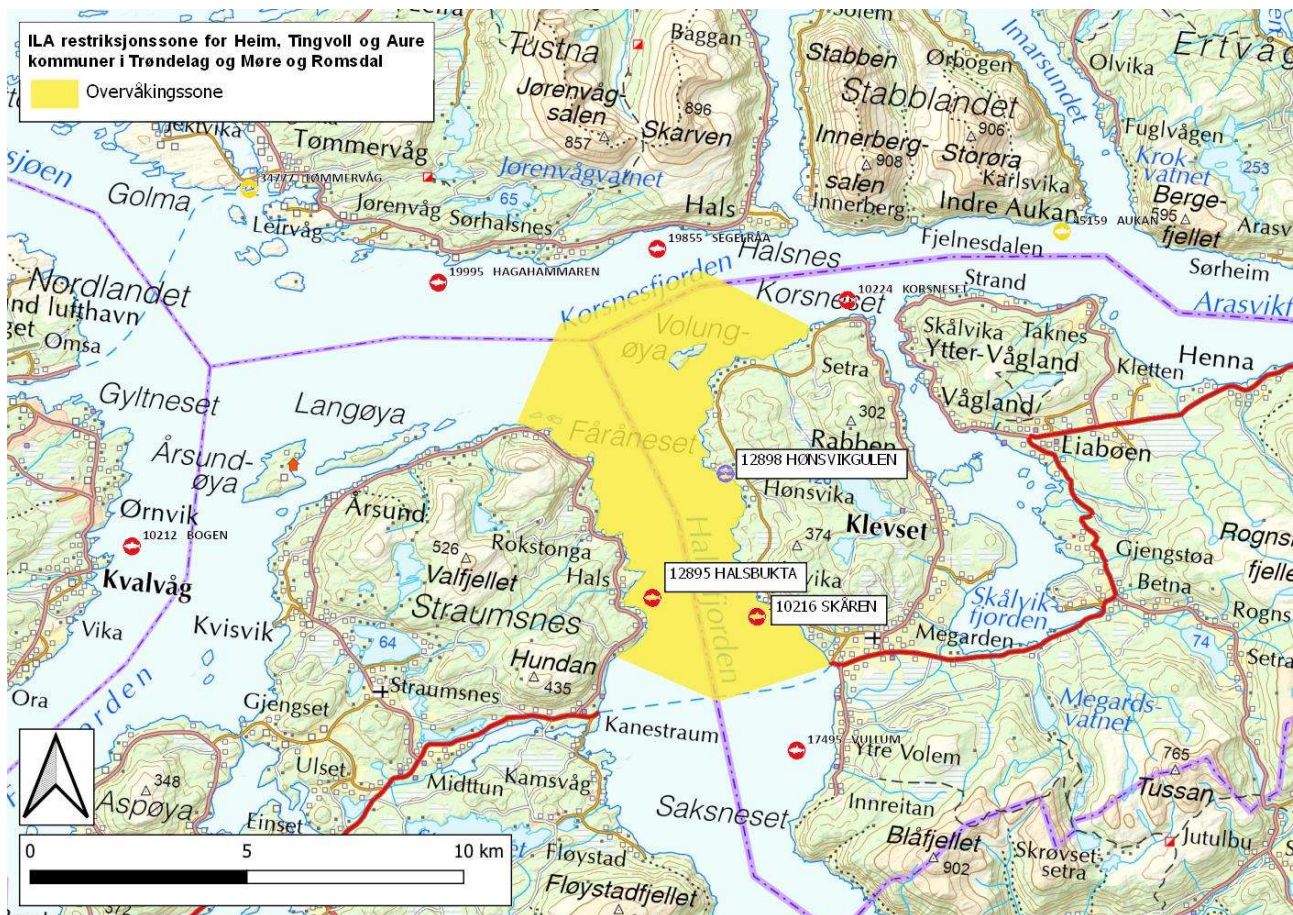
Vedlegg 2 (Helsekontroller med prøveuttak for ILA i overvåkingssonen) til forskriften erstattes av vedlegg 2 til denne forskriften.

II

Forskriften trer i kraft straks.

Vedlegg 1:

Kart over ILA-restriksjonssone i Heim, Tingvoll og Aure kommuner, Trøndelag og Møre og Romsdal.

Vedlegg 2 Helsekontroller med prøveuttak for ILA i overvåkingssonen:

Helsekontroller innenfor restriksjonssoner for ILA

Akvakulturdriftsforskriftens krav til risikobasert helsekontroll gjelder for alle akvakulturanlegg innenfor restriksjonssonen. I forskrift om restriksjonssone for ILA er det i tillegg stilt krav om månedlig helsekontroll med prøveuttak egnet til å avdekke eventuell ILA-smitte i akvakulturanlegg med laksefisk i overvåkingssonen.

Mattilsynet gjennomfører inspeksjoner med helsekontroller og prøveuttak for å avdekke eventuell ILA-smitte i akvakulturanlegg med laksefisk innenfor vernesonen.

For god overvåking av smittsom sykdom skal oppdretter sikre at dødfisk plukkes daglig og gjennomgås. I tillegg er meldeplikt og krav til helsekontroll en nødvendig del av overvåkingen av smittsom sykdom.

Ved unormal dødelighet, andre tegn på sykdom eller vesentlig redusert produksjonstakt av ukjent årsak hos akvakulturdyr, skal driftsansvarlige iht. dyrehelseforskriften § 7 andre ledd så snart som praktisk mulig sikre at veterinær eller fiskehelsebiolog vurderer helsesituasjonen i hele anlegget og gjennomfører relevante undersøkelser og prøveuttak for å fastslå årsaken. Dersom forholdene vedvarer, skal ny vurdering gjennomføres innen 14 dager med mindre årsaksforholdene er entydig og avklart. Driftsansvarlige skal så snart som praktisk mulig melde fra til Mattilsynet dersom årsaksforholdene fortsatt er uavklart etter at ny vurdering er gjennomført.

Ved grunn til mistanke eller ved påvisning av ILA, skal Mattilsynet umiddelbart varsles, jf. Matlovens § 6 andre ledd og dyrehelseforskriften § 7 første ledd.

Månedlig helsekontroll med prøveuttak for ILA i overvåkingssonen

Den månedlige helsekontrollen med prøveuttak egnet til å avdekke eventuell ILA-smitte i anlegg innenfor overvåkingssonen skal gjennomføres av veterinær eller fiskehelsebiolog.

Utvalg av fisk og prøveuttak

Prøvene for ILA-overvåking skal tas fra syk og svak fisk, svimere som har vokst normalt eller fra «litt rufsete fisk», men ikke fra taperfisk med mindre disse har tegn på ILA. Det skal ikke velges ut fisk for prøvetaking samtidig med at det pågår fôring. Et alternativ, men som innebærer at prøveuttaket er mindre risikobasert, kan være å prøveta fersk dødfisk.

Ved den månedlige helsekontrollen skal det tas ut prøver av hjerteventrikkel og midtnyre av minimum 10 fisk. Hjerteventrikkel som inneholder endotel/hjerteklaffer skal inngå i prøven. Prøver av hjerte og nyre legges på glass med RNAlater® for virusundersøkelse, ett glass for hver fisk.

Overvåkingen kan styrkes ytterligere ved at personell ved anlegget som har kompetanse på å prøveta fisk, fortløpende tar ut supplerende prøver av midtnyre og hjerteventrikkel. Dette er ikke et absolutt krav og prøvene kan ikke erstatte de 10 månedlige prøvene som skal tas ut av veterinær eller fiskehelsebiolog.

Prøver sendes til utpekt laboratorium eller Veterinærinstituttet

Så snart som praktisk mulig etter at prøvene er tatt, skal prøvene sendes til utpekt laboratorium eller til Veterinærinstituttet for RT-qPCR-analyse for ILAV.

Hovedregelen er innsending av prøver enten samme dag som prøvene tas eller dagen etter. Prøver som er tatt på torsdag eller fredag sendes inn rett over helgen. Det er viktig å unngå at prøver er under forsendelse i løpet av en helg.

Prøvene skal lagres i kjøleskap i tidsrommet mellom prøveuttak og innsending til laboratorium. Prøvene pakkes med kjøleelement og sendes som ekspress over natt.